

International Journal of Social Sciences

ISSN: 2587-2591

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.12.12>

Volume 6/3

2022 p. 248-278

ERZİNCAN'DA SİYASAL YAŞAMIN TEMSİLCİLERİ: SİYASAL ELİTLER (1980-2022)

REPRESENTATIVES OF POLITICAL LIFE IN ERZINCAN: POLITICAL ELITES (1980-2022)

İsmail KIRAN*

ÖZ

Türkiye’de iktidar sahibi insanların daha iyi anlaşılabilmesi ile toplumun ekonomik, sosyal ve politik gelişmelerin değerlendirilmesi için siyasal elitlerin bilinmesi gerekmektedir. Siyasal elitler kadar ekonomik ve askeri elitler de önemlidir. Üçü de iktidar seçkinlerini meydana getirirler. Siyasal elitler, siyaset kurumunun içinde en üst veya ona en yakın konumda bulunanlar için kullanılmaktadır. Elitler, “seçilenler” ve “atananlar” olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bunları belirleyici mahiyette en üst düzeyinde görev yapan partililer, milletvekilleri, başbakan ve cumhurbaşkanları buna örnektirler. Pareto’nun vurgusunu yaptığı gibi siyasal elitler dönemliktir ve tarih her zaman onların dolaşımının mezarlığına şahitlik eder. Fakat halktan çıkış hareketinin tekrar halka dönüşü de kolay olamamaktadır. Nitel araştırma yöntemi uygulanarak yapılan bu çalışma 12 Eylül 1980’de yapılan hükümet darbesinden sonra başlayan sürecin günümüze kadar Erzincan siyasetinde etkili olan “siyasal elitler”in toplumda meydana getirdiği dönüşümü irdelemektedir. Sosyal yaşantıyı belirleyen, topluma rota çizen ve geleceğin belirleniminde söz sahibi olan bu elitler incelenmiştir. Bu amaçla 1980 yılından beri Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde görev yapan milletvekillerinin profillerinin sosyolojik açıdan incelenmesi esas alınmıştır. Çünkü Erzincan özelinde olmakla beraber bütün siyasal elitler toplumu yönlendirme sürecinde en üst konuma sahiptirler. Karar verme süreci ve şekillendirme onların eliyle olmaktadır.

---

* Arş. Gör., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Kurumlar Sosyolojisi Anabilim Dalı, E-mail: ismayilkiran@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8919-8145, Van, Türkiye.

Bunun yanında toplumu ilgilendiren büyük kararların pozitif veya negatif olarak alınmasında da onların her zaman etkisi vardır.

Anahtar Kelimeler: *Erzincan, Siyasal Elit, Ekonomik Elit, Askeri Elit.*

ABSTRACT

It is necessary to know the political elites in order to better understand the people who have power in Turkey and to evaluate the economic, social and political developments of the society. The economic and military elites are as important as the political elites, and all three make up the power elite. Political elites are used for those who are at the top or closest position within the political establishment. In general, elites are divided into “elected” and “appointed”. Members of the parties, deputies, prime ministers and presidents, who serve at the highest level with a decisive nature, are examples of this. Political elites are periodic, as Pareto stressed, and history always bears witness to the graveyard of their circulation. However, it is not easy for the movement of exit from the people to return to the people again. This study, which was carried out by applying the qualitative research method, is about the transformation that the “political elites”, who have been influential in Erzincan politics until today, the process that started after the coup d’etat on September 12, 1980. These elites, who determine the social life, draw a route to the society and have a say in the determination of the future, have been examined. For this, the sociological analysis of the profiles of the deputies who have been serving in the Grand National Assembly of Turkey since 1980 has been taken as a basis. Because all the political elites, especially in Erzincan, have the highest position in directing the society. The decision-making process and shaping are done by them. In addition, they always have a trace in the positive or negative decisions of the society.

Keywords: *Erzincan, Political Elite, Economic Elite, Military Elite.*

Giriş

Elit, Fransızca “élite” kökünden Türkçeye geçen bir kelimedir. İhtiva ettiği anlam itibarıyla de benzerleri arasında taşıdığı farklı nitelikleriyle göze çarpan, üstün, mümtaz ve seçkin anlamına gelmektedir. Zaman içinde toplumda saygın ve aynı zamanda statü sahibi olmanın yanı sıra eğitim, ekonomi, siyaset ve askeri alanlarda etkinliklerin denetimini elinde tutan kişi ve grupları tanımlamak için kullanılmıştır.¹

¹ Arslan Ali, *Elit Sosyolojisi*, (Ankara: Phoenix Yayınları, 2007), 3.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde yer alan Erzincan, eskiden Küçük Asya olarak bilinen bölgenin kültür merkeziydi ve İpek Yolu üzerindediydi. Bu nedenle de Hitit, Urartu ve Roma gibi devletlerin hâkimiyeti altında kalmış daha sonra Malazgirt Savaşı ile Anadolu topraklarına dâhil edilmiştir. Eriza veya Aziriz olarak adlandırılan ismi evvela Erziricin daha sonra bugün ifade edildiği gibi Erzincan'a dönüştürülmüştür.² Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 yılı verilerine göre Erzincan'ın nüfusu 237.351 kişidir. Büyük bir nüfusu barındırmamasına rağmen Erzincan tarihi bir kenttir. Bu tarihi kent kültürel zenginliği kadar tabii güzellikleri ve eşsiz coğrafyası ile birlikte bir turizm kenti olmayı başaramamış bu nedenle ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan kalkınmamıştır.

Kabul gören ifade ile "etrafı dağlı ortası bağlı" olarak bilinen Erzincan'ın³ ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmakta ve sanayisi de gelişmediği için kent ekonomik açıdan geri kalmıştır. 1939 yılında meydana gelen birinci depremden sonra Munzur ve Keşiş Dağları arasında düz bir ovada kurulan Erzincan'ın geri kalmışlık sürecini 1992'de yaşadığı ikinci büyük deprem daha da kalıcı kılmıştır. Bu kötü gidişi kısmen de olsa gidermek için 2006 yılında Erzincan'ın da içinde yer aldığı üçüncü ve dördüncü dereceden gelişmiş illere üniversite açılması planı uygulanmaya konulmuştur.

Metodoloji

Makale, 20 yılda orta ölçekte, 50 yılda ise büyük ölçekte depremlerin meydana geldiği Erzincan'da toplumsal yapı açısından siyaset, ekonomi ve sosyal ilişkileri incelemek için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle 2021 Yılı'nın Şubat ayında sosyolojik gözlem yapmak ve kenti ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan tanımak için Erzincan'a gidilmiştir. Bunun yanında Erzincan Eski Belediye Başkanlarından Mehmet Buyruk, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Erzincan Şube Başkanları, Erzincan Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanı ve Gazeteci-Yazar H. İbrahim Özdemir ile telefon görüşmesi yapılmıştır. Ayrıca yaşantıları ile Erzincan ile bütünleşen politikacılar tarafından yazılan hatıratlar okunmuştur. İkinci olarak da

---

² TÜİK, *Seçilmiş Göstergelerle 2013 Erzincan*, (Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, 2014), VIII.

³ Özbek Nizamettin, *Erzincan'dan Kemah'tan*, (Ankara: Emel Matbaacılık, 1982), 6.

biyografi ve otobiyografi konusunda yazılan kitap, makale ve yüksek lisans tezlerinden de istifade edilmiştir.

Ekonomik, sosyal ve kültürel parametreleriyle bir Anadolu kenti görünümünde olan Erzincan siyasal arenada ise farklı partilerden siyasal yaşamın temsilciliğini yapan çok sayıda siyasal elit çıkarmıştır. Türkiye’de atama biçimleri farklı olmakla beraber bu kentte başta Mehmet Şemsettin Günaltay, Yıldırım Akbulut ve Binali Yıldırım gibi üç başbakan ile çok sayıda bakan, milletvekili ve bürokrat siyasal yaşama renk katmıştır. Makale, kentin ekonomik, sosyal ve kültürel düzeyde ilerleme kaydedememesine rağmen siyasal elitlerin neden ön plana çıktığını sorgulamayı amaç edinmektedir.

Siyasal Yaşam ve Elitler

XVII. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanan elit kavramının kullanımı zamanla genişletilmiş birinci sınıf askeri birlikler ya da soyluluğun yüksek aşamaları gibi üst toplumsal kümeleri konu edinmeye başlamıştır.⁴ Toplumun üstün bireylerden oluşan kesimler tarafından yönetilmesi düşüncesi Platon’dan çok daha önce Hint toplumunu düzenleyen Brahmanca kast öğretilerinde de belirgin bir şekilde vardı.

Modern toplumda ise egemen olan “toplumsal” ve “siyasal seçkinler” ayrımını yapanlardan biri de Saint-Simon’dur. Ama takipçileri onun bu konudaki düşüncelerini sosyalizmin gelişimi yönünde kullanmış ayrıca sınıf farklılıkları ile zengin ve yoksul karşıtlığına yönelik nitelendirmelerde bulunmuşlardır. Saint-Simon’un düşüncelerindeki seçkin ve yetkeci öğeler August Comte’nin pozitif felsefesinde yeniden öne çıkmıştır.⁵ Bunlar klasik seçkinler elitizm kuramının temsilcileri olan Gaetano Mosca ve Vilfredo Pareto’yu da etkilemişlerdir. Bu kavram Avrupa’da 1900’lü yıllardan itibaren kullanılırken Amerika ve İngiltere’de kullanımı ise Pareto tarafından toplum bilimsel seçkin kuramların yayıldığı 1930’lu yıllarda başlar. Pareto, toplumda iki katmanın bulunduğunu ifade eder:

1.Hükümet üzerinde etkisi olmayan alt katmanlar yani seçkin olmayanlar.

2. Seçkinler.

⁴ Bottomore Tom B., *Seçkinler ve Toplum*, çev: Erol Mutlu, (Ankara: Gündoğan Yayınları, 1990), 7.

⁵ Meriç Cemil, *Saint-Simon İlk Sosyolog, İlk Sosyalist*, (İstanbul: İletişim Yayınları, 1995), 89.

Pareto bunu da kendi içinde “yönetici olan egemen seçkinler” ile “yönetici olmayan seçkinler” olarak ikiye ayırır. Onu bu ayrımı yapmaya iten iki nedenden söz edilebilir. Birincisi, kişilerin sahip olduğu servet dağılımı ile bunu da destekleyen zekâ düzeyleri, matematiğe olan yatkınlıkları, müzik ve aktörel yetenekleridir. İkincisi ise bireylerin siyasal ve toplumsal alanlarda sahip oldukları güç veya nüfuz dereceleridir. Pareto’ya göre elit, insanların çalışmalarına not verme yoluyla bir sıralanmaya tabi tutulduğunda kendi faaliyet dallarında en yüksek endekslere sahip olanlardır. Avukatlar, memurlar ve çok kazananlar yani var oluş koşulları ile akılları ve varlıkları sayesinde başkalarına oranla üstün bir çizgide yer alan kişiler elitlerdir.⁶

Seçkinler, toplumu kaba güç ve aldatmaca ile yönetmekten ziyade toplumdaki nüfuzlu kesimlerin çıkarlarını temsil ederler. Ayrıca Mosca’ya göre modern çağda seçkinler, toplumun geri kalan kesimi üzerine çöreklenmemişlerdir. Seçkinler (egemen sınıf) ile alt-seçkinler arasında geçişi sağlayan görevliler, yöneticiler, beyaz yakalı işçiler, bilim adamları ve aydınlardan oluşan “yeni orta sınıf” bulunmaktadır. Mosca, herhangi bir siyasal organizmanın istikrarını yeni orta sınıfın ulaştığı ahlak ve zekâ gibi üstünlüklerine bağlar. Ama Mosca ve Pareto şu konuda anlaşılır: Her toplumda toplumun geri kalan kısmını idare eden bir azınlık vardır. Bu azınlık siyasal komuta vazifesini yerine getirir ve belirsiz biçimde siyasal kararları doğrudan etkileyebilecek kesimlerden oluşan bir siyasal sınıftır. Bu sınıfın mensupları alt tabakalardan yeni üyelerin ve yeni grupların katılmasıyla nadiren de olsa yerleşik seçkinlerin “karşıt seçkinler” tarafından yerlerinden edilmesi sonucu “seçkinlerin dolaşımı” başlar. Pareto bu dolaşımı tortular (duygular) fikrinden yola çıkarak psikolojik nedenlerle açıklar.⁷

Seçkinlerin dolaşımı, seçkin olanlar ile seçkin olmayanlar arasında bir dolaşım süreci mi yoksa bir seçkin kesimin yerini bir başka kesime bıraktığı başka bir süreç midir? Birincisi daha baskın olmakla beraber Pareto, her iki yaklaşımı da kabul eder. Ona göre aristokrasilerin çöküşü ve yenilenişi sırasında yönetici sınıf aşağıdan yukarıya doğru hem sayısal ve hem de nitelik olarak yenilenir. Pareto’ya göre bireylerin dolaşımının yavaşlaması iktidarda olanların önemli ölçüde yoz ilişkilere sahip olması ve bağımlı sınıflardaki nitelikli öğelerin artması oluşan dengeyi istikrarsızlaştırır. Bunun sonucunda

⁶Pareto Vilfredo, *The Mind And Society*, 4 Cilt, (New York: Harcourt, Brace and Company, 1935), 1422.

⁷ Pareto Vilfredo, *Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü*, çev: Merve Zeynep Doğan, (Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2010), 22.

meydana gelen en küçük değişim onu yıkar. Hatta her devrim ve her istila toplumda ciddi değişiklik yaptırır bu da bir başka seçkin kesimi iktidara getirir. Sonuçta toplumda yeni bir denge kurulur. Pareto, bu dolaşımı yerleşik çıkarların çökmesi ve yeni çıkarların doğmasına da bağlar. Ama bireylerin tırmanışı ve inişi ile toplumsal kümelerin yükselişi ve inişi üzerinde inşa ettiği iki tip seçkinler dolaşımının birbiriyle nasıl bağlanılacağı ise cevap vermez.⁸

Bu tırmanış ve inişin sonucunda yönetici elitler güçsüzleşir. Sonuçta ortaya çıkan boşluğu Antonio Gramsci, “hegemonya bunalımı” olarak tanımlar.⁹ Pareto, çıkarları gizleyen ve sosyal realiteyi örten yalanları ise “dérivation” yani “türem” olarak tanımlar. Ona göre görünen her gerçeğin yanında bir de görünmeyen bir gerçek vardır. İçgüdüler ise insanı harekete geçiren gerçek faktörlerdir. Ama insanlar akıldışı hareketlerini akla uygun gibi yapmak istedikleri için buna uygun ideolojiler uydururlar. Bu nedenle ona göre determinizmi ortaya çıkaran asıl faktör akıldan ziyade hislerdir.¹⁰ Pareto, seçkinlerin sınırlarından söz ederken çok belirgin olmayan insan kümelerinden söz etmektedir. Bunları da askeri, dinsel ve ticari aristokrasi ile plütokrasi (zenginlerin iktidarı ve buna dayalı yönetimi) olarak ayırır.

Konuya biraz daha farklı bakan Mosca ise az gelişmiş ve uygarlığın aydınlığına çok az oranda ulaşmış “yönetilen sınıf” ile bunların karşısında yer alan en gelişmiş ve en güçlü aşamaya ulaşan “yöneten sınıf” dediği iki tür sınıftan söz eder. Sayısı daha az olan yöneten sınıf üzerine düşen siyasal görevleri yerine getirir, gücü tekelinde tutar ve sahibi olduğu bu güç sayesinde üstünlüklerden yararlanır. Ama sayısı daha çok olan yönetilenler ise yönetenler tarafından şu ya da bu şekilde bazen meşru ve bazen de keyfi ve zora dayalı bir biçimde yönetilir ve denetlenirler.¹¹ Bu nedenle azınlığın çoğunluk üzerindeki hâkimiyetini, azınlığın örgütlü olmasıyla açıklamak mümkündür. Çünkü azınlık tam da azınlık olduğu için ve genellikle de üstün bireylerden meydana geldiği için örgütlüdür. Mosca ayrıca modern demokrasiler ile diğer siyasal örgütlenmeler arasında farkların bulunduğunu ve egemen azınlığın çoğunluk üzerindeki basit yönetimi yerine ikisi arasında bir karşılıklı bir etkileşimden söz eder. Bunu tamamlayıcı mahiyette Mosca yeni

⁸ Pareto, age., 15.

⁹ Gramsci Antonio, *Felsefe ve Politika Sorunları*, çev. Adnan Cemgil, (İstanbul: Payel Yay., 1975), 294.

¹⁰ Pareto Vilfredo, *Les Syst èmes Socialistes*, (Paris: Libraires-Editeurs, 1902), 5.

¹¹ Bottomore, age., 11.

seçkinlerin yükselişini toplumda yeni ortaya çıkan teknolojik ve ekonomik çıkarları temsil eden toplumsal güçlerin ortaya çıkmasıyla ilişkilendirir. Bu nedenle seçkinlerin dolaşımını psikolojik açıdan olduğu gibi toplum bilimsel açıdan da açıklar.¹²

Pareto ve Mosca'nın "seçkinlerin dolaşımı" ile normatif elitizm kuramcısı Friedrich Nietzsche'nin "üstün insan"ı içine alan öğretileri beraberinde feodal kalıntıyı barındıran bir toplumun ürünüdür. Örneğin Nietzsche üstün insan öğretisini savunmuştur. Bu öğretiyi daha önce Johann Caspar Goethe ve Johann Gottfried Herder gibi düşünürler de kullanmışlardır ama bunu sistemli hale getiren Nietzsche'dir. O, bu konudaki düşüncelerini "Zerdüşt Böyle Buyurdu" isimli kitabında işlemiş ve tasavvur ettiği insanüstü tipi için Zerdüşt'ü örnek almıştır. Üst-insan, insanın aşılmasını ve yenilenmesini telkin eder ve üst-insanların meydana getirdiği yeni bir aristokrat neslin doğmasını savunur.¹³ Bu şekilde ortaya çıkan yeni nesil, Nietzsche'ye göre üst-insandır. Bu insan türünün doğması için toplumda savaş esasına dayalı yeni bir ahlak hüküm sürmelidir. Nietzsche, bu açıdan dinlerin getirdiği sevgi, merhamet ve benzeri değerlerin tamamına savaş açmıştır. Ona göre tüm bu değerler esirlerin ve sürülerin ahlaki değerleridir. Bu ahlaki değerlerin tamamen değişmesini bunu üst-insanın yapmasını ve bunların yerine kendine uygun yeni değerler tanzim etmesini önerir. Ayrıca toplumda çok sayıda orta ve aşağı insanlar vardır ve bunları da koruyan ahlak ve dinler kaldırılmalıdır. Dünya kavga ve savaş meydanı olmalıdır ki kuvvetler ortaya çıksın. Buradan da "kuvvetler iradesi" felsefesine ulaşır. Üst-insan, ona göre yeryüzünün gayesidir. Bunun için iradeden kurtulmak gerekir. Çünkü güç fazileti doğurur.

Nietzsche'nin bu üst-insan fikrine Arthur de Gobineau'nun "üstün ırk" teorisi ile Darwin'in "tabii seçkinleşme" teorileri öncülük etmiştir.¹⁴ Bu teoriler, insanları ve milletleri amansız bir menfaat kavgasına sürüklemiş ve ferdiyetçi ahlakın had safhaya ulaşmasına neden olmuştur. Darwin'e göre bütün varlıklar daima bir mücadele halindedirler. Bu mücadelede mevcut şartlara en iyi intibak edenler en kuvvetli olanlardır. Bunlar bu mücadelede yok olmayan ve hayatta kalmayı başaranlardır. Bunlar ölmedikleri için diğerlerini ezmiş ve sonunda rahata kavuşmuşlardır. Toplum hayatı da savaş

---

¹² Bottomore, age., 15

¹³Nietzsche, Friedrich, *Böyle Buyurdu Zerdüşt*, çev: Turan Oflazoğlu, (İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları., 2001), 333-346.

¹⁴ Darwin Charles, *İnsanın Türeyişi*, çev: Ömer Ünalın, (Ankara: Onur Yay., 1978), 190-203.

meydanlarına benzer. Yaşamak demek savaş yapmak ve bunun sonunda kazanmak demektir.

Geçmiş ve gelecek olan bütün toplumların tarihi egemen sınıflarının tarihidir. Tarihin her döneminde bir egemen sınıf ve bir de sömürü sınıfı olmuştur. Seçkin kavramı, Marxist kuramda bir orta sınıf nosyonudur. Çünkü proleterya sınıfsız toplumu başlatacak nihai sınıftır. Seçkin deyiminin iletlediği başlıca nosyon üstünlük nosyonudur. Marx, kuramını iki insan kategorisi üzerinde inşa etmiştir. Her toplumda iki insan kategorisi vardır. Birincisi, burjuvazi gibi üretim gücünü elinde bulunduran “egemen sınıf”, ikincisi ise bir ya da daha çok sayıda emekçiden oluşan “bağımlı sınıf”tır.¹⁵

Bunu tamamlayıcı mahiyette Max Weber’in yaklaşımı ise kapitalizmin gelişmesinde Marx’ın ön-gereklilik saydığı ekonomik değişmelerin ve yeni sınıfın oluşması için insanların daha çok çalışması ve daha çok servet birikimi yapması için tutumlarında Protestan mezhebinin neden olduğu radikal değişikliğin de gerçekleşmesi gerekir.¹⁶ Weber, bu yaklaşımı ile Marx’a cevap vermiş ve ona göre feodalizmden kapitalizme geçiş sadece ekonomik etkenlerden kaynaklanmamakta buna yardımcı olan başka faktörlerde bulunmaktadır. Ancak Weber’in Protestan ahlakına yönelik yapmış olduğu vurgu tarihsel reform hareketinin kapitalizmin gelişmesinde özsel olduğunu ispatlayamaması nedeniyle doğrulanamamıştır.

Modern elitizm kuramcısı C. Wright Mills ise “egemen sınıf” için “iktidar seçkinleri” tabirini kullanır. Bu aynı zamanda modern elitizm vurgusudur. Gereğesi de şudur: “Egemen sınıf” anlam itibariyle kötü bir tanımlamadır. Sınıf, siyasal bir karakter arz eden egemen olmanın ötesinde ekonomik bir tanımlamadır. Egemen olmak ekonomik açıdan bir sınıfın siyasal olarak hükümet ettiği kuramı ifade etmektedir. Bu nedenle Mills’in, “iktidar seçkinleri” tanımı ile Pareto’nun “yönetici seçkinler” tanımı benzerlik arz eder. Mills, sözünü ettiği seçkinleri iktidar araçlarına göre komuta konumlarını işgal edenler olarak tanımlar. Ona göre ABD’de şirketleri idare edenler, siyasete yön veren liderler ve askeri gücü elinde bulunduranlardan oluşan üç seçkin kesim bulunmaktadır.¹⁷

¹⁵ Aron Raymond, *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, çev: Korkmaz Alemdar, (Ankara: Bilgi Yay., 1994), 111.

¹⁶ Weber Max, *L'éthique Protestante et l'esprit du capitalisme*, (Paris: Le Monde Flammarion, 2009), 157-170.

¹⁷ Mills C. Wright, *İktidar Seçkinleri*, çev: Ünsal Oskay, (Ankara: Bilgi Yay., 1974), 385.

Türkiye’de İktidar Seçkinleri

İktidar Seçkinlerinin Tarihsel Kökenleri

Siyasetin asıl gayesi birlikte yaşayan insanların sosyal, ekonomik ve siyasal ilişkilerini düzenlemektir. Bunun düzenlenmesi için de devletin iktidar sahibi olması gerekir. Devlet iktidarını herkes bir anda kullanamayacağı gibi siyasi iktidar insanlara eşit bir şekilde de dağıtılamamaktadır. Buna da yukarıda ifade edildiği gibi Mills’in sözünü ettiği “iktidar seçkinleri” karar verir.

Osmanlı Devleti kurulduğu tarihte yönetici sınıf üzerinde derin bir Balkan Savaşı etkisi vardı. Osmanlı toprakları üzerinde uygulanan yöntem Balkanlardan gelen Hıristiyan çocukların küçük yaştan itibaren alınarak çok sıkı bir eğitim sürecinden geçirilmelerini zorunlu kılmıştır. Bu süreç onların zamanla Osmanlı siyasi ve askeri elitlerinin arasına katılmalarına ve “devşirme” sisteminin inşasına vesile olmuştur.¹⁸ Bunlara yerleşik düzeyde yaşamını sürdüren yerel Hıristiyan yönetici elitinin de sisteme uyum sağlamasıyla Osmanlı iktidar eliti tamamlanma sürecini tamamlamıştır.

Aynı dönemlerde Osmanlı toplum yapısı içinde Müslüman kesim savaş, din ve tarım alanlarında etkili olurken sanayi ve ticari alanlar ise büyük oranda Müslüman olmayan kesimin kontrolü altına gitmiştir. Osmanlı'nın son dönemine kadar yukarıda sözü edilen devşirmelerden oluşan bürokratik elit kadro padişahların bütün iktidarlara boyunca toplum hayatına müdahale etmişlerdir. Bu kadro, Osmanlı Devleti'nin son döneminde devleti kurtarmak için modernleşmeyi yöntem olarak seçmiş ve 1839 tarihinde imzalanan Tanzimat Fermanı ile de bu modernleşme sürecini resmi düzeyde başlatmıştır.¹⁹

Osmanlı Devleti'nde modernleşme çabalarını başlatan meclis, daha önce Avrupa'da imtiyazlı sınıfların dışında geniş yığınların söz sahibi olamadığı bir kurumdu. Ama yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde ise bu meclisler yükselen burjuvazi ile eski feodal sınıf temsilcilerinin çatışmalarına sahne olmuştur. Osmanlı Devleti'nde ise meclis 1876 tarihinden itibaren millet sisteminin ortaya çıkarttığı unsurların birleştiği bir araç olmuştur. Çünkü bu mecliste bürokrasinin geleneksel kozmopolit yapısından kaynaklanan kesimler burada kendilerini temsil edebilmişlerdir. Örneğin ilk mecliste

---

¹⁸ Lewis Bernard, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 2000), 4.

¹⁹ Lewis, age., 107.

dokuz ayan azası, otuz yedi mebussan azası olmak üzere toplam kırk altı gayri Müslim milletvekili vardı. Daha sonra yapılan ikinci seçimde ise meclise 56'sı Müslüman, 40'ı ise gayri Müslim olmak üzere 96 milletvekili yer almıştır.²⁰

İlk Osmanlı Meclisi sınıfsal temsilden ziyade etnik temsile dayanıyordu. Gelen üyeler tayinle gelmişlerdir. Devşirme sisteminin verdiği kültürle yetişenler devlet tarafından özel olarak gerek aile ve aşiret ile gerekse de sahibi oldukları vatan duygusundan yoksun bir tarzda hayata tutunmuşlardır. Bütün değerlerin yerine devleti koyan bürokratlar, Cumhuriyetin ilanından sonra da bu özel konumlarını korumuşlardır. Örneğin Osmanlı Devleti'nde subaylarının % 93'ü, memurların ise % 85'i devletin dağılmasından sonra kurulan yeni devlette görev yapmış ve sahip oldukları imtiyazları kaybetmeden yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Bu kesim iletişimini İstanbul tüccarı, Anadolu'da ise eşraf, toprak ağaları, milletvekilleri ve bürokrasi ile sürdürmüştür.²¹

Cumhuriyetin ilanı asker ağırlıklı bir bürokrasi tarafından yapıldığı için kurucu elitler kendi aralarında uzun süre bir tür aşiret dayanışması kurmuşlardır. Sistemi de her anlamda kontrol etmiş ve ülkeyi dönüştürerek bugüne getirmişlerdir. Büyük çoğunluğu köylülerden oluşan bir toplumda okumuşlardan oluşan dar ideolojik cemaat, ülkenin ekonomisine, bürokrasisine, kültür hayatına ve medyasına hâkim olmuştur. Her iktidar değişiminde bu elit kesim ekonomi ve bürokrasideki egemenliğini sürdürmüştür. Gerek merkez sol ve gerekse de muhafazakâr sağ kesimler aynı elit kesimin üyelerinden oluşmuştur. Bu elitler eğitim ve sınıfsal özelliklerinin yanı sıra sistem içindeki ayrıcalıklı konumlarını toplum mühendisliği sayesinde korumuşlardır. Örneğin Osmanlı Devleti'nde ilk seçimler 1877 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde ise Mustafa Kemal'in imzası ile yayınlanan "İntihab Hakkında Tebliğ"e göre 19 Mart 1920 tarihinde yapılmıştır.²² O tarihte illerin özelliklerine göre bazı farklılıklar olmakla beraber seçilenler genellikle eşraf ve bürokratlardan oluşturulmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra ise aynı tablo taşrada eşraf, Ankara'da bürokrat ağırlıklı olarak devam etmiştir. Eşraf, Jön Türklerin 1908'de başarı kazanması sonucu

²⁰ Kumaş Rahmi, *Parlamentonun Boyutları*, (İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1985), 91.

²¹ Cem İsmail, *Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi*, (İstanbul: Cem Yayınları., 1979), 270.

²² Özgül Bülent, Seçim ve Seçim Sistemleri, Türkiye'deki Seçim Sistemi Uygulamaları ve Bir Model Önerisi, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2002, 92-100

Osmanlı siyasal sisteminde görünürlük kazanmaya başlamıştır. Din adamları ise değerler ve simgeler üzerinde kurmuş oldukları hâkimiyet alanını korumak için merkezilikten kurtulmayı ve kültür üzerinde denetimi sağlamak için parlamentoda yer almaya başlamıştır.²³ Siyasal elitlerin Türkiye'deki dolaşımına bakıldığında ise Türkiye'de önce modern bir devlet kurulmuş ve sonra bu devlete uygun bir nüfus yaratılmıştır. Sünni olmak kabul görmüştür. Orta Asya'daki geçmiş üzerinde yeni bir köprü kurulmuştur. Fakat fiili durumun farklı olması ve nüfusun büyük çoğunluğunun Sünni kesimden oluşması nedeniyle elitler, ulus devlet projesini Sünnileştirmişlerdir.

Türkiye'de pozitivism, beraberinde laikleşme getirmiştir. Ama bu laikleşme, tanrılı dinin yerine tanrısız bir beşeriyet dinini ikame ettirmiştir. Nietzsche'nin Tanrı öldü döngüsü birazda insan ruhunun özgür oluşu ile ilgilidir. Bunun altında yatan faktör ise insanın kendi tarihini ve kendi ruhunu putlaştırmasıdır. Tanrı'nın ölümü aynı zamanda yeni putların doğmasının habercisi olmuştur. Bunun tamamlayıcı olan modernlik ise toplumun merkezindeki Tanrı'nın yerine bilimi koymuş ve dinsel inançlar ise özel yaşam dâhilinde bir yerde konumlandırılmıştır.²⁴ Ortaya çıkan bu boşluğu Batı'da bürokrasi doldurmuştur. Çünkü bu şekilde inşa edilen beşeriyet dininin mayasında bilim vardır. Comte'nin toplumsal devinimi teolojik, metafizik ve pozitivist forma tabi tutan döngüsü bu nedenle bilime geçişin müjdesi olmuştur.²⁵

Cumhuriyet elitinin bütün bu çabaları sonuç itibariyle tarihsiz ve belleksizliğe dayalı modern görüntülü bir toplumu inşa etmiştir. Bunun içinde marjinalleştirilmiş Müslüman kimliği görmek zor olmamıştır. Ama bu projenin diyalektik dönüşümü kendi içinde panzehrini ihtiva ettiği için kendini hemen belli ettirmiştir. Daha açıkçası bu proje, merkez ve taşra kültürlerini birbirinden ayırmış ve aralarındaki mekânsal mesafeyi azaltmıştır. Taşradan şehirlere yapılan göçler Kemalizm ile siyasal İslam'ın sürtüşmesine neden olmuştur. Kadioğlu'na göre "siyasal İslam, bizzat Kemalizm'in kendi iç dinamiklerinden türemiştir".²⁶

²³Mardin Şerif, "Türk Siyasasını Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri", Der: Ersin Kalaycıoğlu, Ali Yaşar Sarıbay, *Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleştirme*, (İstanbul: Alfa Yayıncılık, Alfa: 629, Dizi No: 023, 2000), 93.

²⁴Touraine Alain, *Critique de la Modernité*, (Paris: Fayard, 1992), 22.

²⁵Comte Aguste, *Le Positivism*, par: J. Stuart Mille, (Ancienne Librairie Germer Baillièrre Et C: Paris, 1893), 10.

²⁶Kadioğlu Ayşe, *Cumhuriyet İradesi Demokrasi Muhakemesi*, (İstanbul: Metis Yayınları, 1999), 32.

Erzincan'da Siyasal Temsil: Siyasal Elitler (1980-2022)

Cumhuriyet döneminin başında ekonomi tarım ve hayvancılığa dayanıyordu. Sanayi ise gelişmemişti. Modern anlamda burjuva sınıfı ancak bu dönemde devlet eliyle yaratılmıştır.²⁷ 1960 yılında gerçekleşen hükümet darbesinden sonra başlayan ithal ikameci sanayileşme hamlesi de 1980 yılına kadar devam etmiştir. Turgut Özal'la beraber 1980 yılından itibaren bu anlayış yerini serbest ekonomi modeline bırakmıştır. Türkiye bununla da dışarıya açılmış ve özel sektör öncülüğünde ihracat hedefli bir süreci benimsemiştir. Erzincan'a gelince özel sektör bu kentte uzun bir dönem var olamadığı için yatırım da yapamamıştır. Sosyologlara göre elitler, yalnızca kuralları belirlemenin yanında milyonlarca insanın oynayacağı rolleri de belirlerler. Bu nedenle de Erzincan'da siyasal elitlerden kaynaklı burjuvazi olmamıştır. Gelişemeyen ekonomik parametreler beraberinde iç göçü tetiklemiştir ve siyasal elitlerin dolaşımı da bundan farklı olmamıştır.

Gerek Türkiye'de ve gerekse de Erzincan'da burjuva sınıfının sosyal hayat içerisinde etkili olabilecek güce ulaşması çok partili dönemden itibaren başlamıştır. Bu dönemin yeni siyasal elitleri ise küçük toprak sahipleri, tüccarlar, zanaatkarlar ve toplum içerisinde sosyal bir statüye sahip olan etkili ailelere dayanmıştır.²⁸ Oysa cumhuriyetin kuruluşundan 1950 yılına kadar toplum üzerinde askeri elitler kadar yerel liderlerle birlikte yerel elitler etkili olmuştur.²⁹ Erzincan'da da elit dolaşımı; "plüralist", "rekabetçi" ve "demokratik" bir düzlemde modern elitizm bağlamında gelişmiştir. Bu nedenle Erzincan da siyasal elitlere dayalı dolaşımın üç aşamalı bir seyir izlemiştir.

Birinci aşama kendini "ekonomi" üzerinden gerçekleştirmiştir. Örneğin gerek 1939 ve gerekse de 1946 yıllarında Erzincan mecliste yedi milletvekili ile temsil edilirken bu sayı 1920 yılında beş milletvekili ile sınırlandırılmıştır. Erzincan; 1923, 1927 ve 1931 yıllarında ise üç milletvekili, 1934, 1961, 1965 ve 1969 yıllarında dört milletvekili, 1943, 1950 ve 1954 yıllarında beş milletvekili olmuştur. 1957 yılında ise altı milletvekili ile

²⁷Gültekin Burcu, "L'économie Turque Entre Néo-Libéralisme et Pesanteur Etatique", La Turquie Aujourd'hui, par Olivier Roy, (Universalis: France, 2004), 42.

²⁸Karpat Kemal, *Osmanlı'dan Günümüze Elitler ve Din*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2010), 74.

²⁹Arslan, age., 99.

temsil edilmiştir. 1995 yılında 4 milletvekili, 1973 yılından 2007 yılına kadar üç milletvekili ile temsil edilen Erzincan, 2011, 2015 ve 2018 tarihlerinde yapılan seçimlerde ise iki milletvekili ile temsil edilmiştir. Bu tablo Erzincan'ın ekonomik açıdan kalkınamamasının dışarıya göç verdiğini ve bunun da azalan kent nüfusunun milletvekili sayısını düşürdüğünün bir sonucudur.³⁰ Örneğin 1 Kasım 2015 tarihinde yapılan XXVI. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde TBMM'ye 2'si Erzincan'dan olmak üzere toplam 8 Erzincanlı milletvekili seçilmiştir. Daha öncede XXV. Dönemde 7 ve XXIV. Dönemde ise 11 Erzincanlı mecliste milletvekili olarak bulunmuştur. Bu şekilde siyasal elit olan bazı Erzincanlıların milletvekili olarak İstanbul ve Ankara başta olmak büyük kentleri tercih etmeleri diğer iller içinde söz konusudur. Ancak gerek Erzincan'da ve gerekse diğer illerde milletvekili seçilmeleri yukarıda görüldüğü gibi doğdukları kentlerin ekonomik açıdan geri kalması ve bu nedenle de dışarıya göç vermesinden kaynaklanmaktadır. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Erzincan Şube Başkanı Ertan Buyruk, bu göç olgusunu doğrulamaktadır. Buyruk'a göre "Devlet kalkınma için gereken yatırımları yapmakta ama bürokrasiden kaynaklı bazı sorunlar nedeniyle ihtiyaç duyulan yatırımlar yapılamamaktadır. Erzincan Organize Sanayi Bölgesi'nde doluluk oranının % 65 civarında olduğunu ve kentin kalkınması için kısa, orta ve uzun vadede kalkınma planlarının yapılması gerektiğini" söylemektedir (Telefon görüşmesi, 2022). MÜSİAD Erzincan Şube Eski Başkanlarından Murat Yurt ise "Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan fabrikaların en fazla %40'nın aktif üretim içinde bulunduğunu ve buralarda da istihdam edilenlerin sayısının 2500 kişi civarında olduğunu" söylemektedir (Telefon görüşmesi, 2022).

İkinci aşama ise 1939 yılında gerçekleşen depremin Erzincan'da "sosyal" yaşam üzerinde oynamış olduğu olumsuz roldür. Meydana gelen bu depremde 32.968 kişi hayatını kaybetmiş ve 116.720 bina yıkılmıştır. İnsanlık tarihi boyunca meydana gelen depremler can kayıplarına göre sıralandığında Erzincan depremi, 27. sırada, son yüzyıl depremleri sıralanmaya tabi tutulduğunda ise 8. sırada yer almaktadır.³¹ Depremin açtığı yaralar uzun yıllar sarılamamıştır. Erzincan Depremi o gün dış basında da haber konusu olmuş İngiliz gözlem evi müdürü "Yıllardan beri meydana gelen en şiddetli sarsıntı

---

³⁰ Erzincan milletvekilleri listesi - Vikipedi <https://tr.wikipedia.org/wiki/Erzi>

³¹ Gül Osman Kubilay, "27 Aralık 1939 Erzincan Depremi'nin Sivas ve İlçelerine Etkileri", Zeitschrift für die Welt der Türken ZFWT Vol. 3, No: 2, 2011, 135-145.

budur” demiştir. Cumhurbaşkanı İnönü’de depremi yakından görmek için yurt gezileri için kullandığı ünlü “Beyaz Tren”le Erzincan’a gitmiştir.³² Erzincan Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanı Bedir Limon, “1939 depreminden sonra diğer kentlere göçün başladığını giden insanların gittikleri kentlerde iş kurduktan sonra bir daha geriye dönmedikleri gibi akrabalarını da yanlarına davet ettiklerini söylemektedir. Bununda göç edenlerin sayısını artırdığını ve bu sonucun 1992’de gerçekleşen ikinci depremden sonra da tekrarlandığını ifade etmektedir” (Telefon görüşmesi, 2022).

Depremin sosyal doku üzerinde meydana getirdiği zararların giderilmesi için çalışılmıştır. Bu nedenle 1949 yılında günlük yayın yapan Hür Söz gazetesinin haberine göre dönemin Başbakanı Şemsettin Günaltay, Erzincan İplik Fabrikası’nın temel atma merasiminde hazır bulunmuş ve yapmış olduğu konuşmada şunları söylemiştir: “Tabiatın amansız kahrına sebep olduğu ıstıraplı günler sona ermiş bulunuyor. Bir toprak yığını halinde bulunan eski Erzincan yanında bugün bir ümran parçası yükselmektedir. Bu manzara yarınki Erzincan’ın doğumunun bir mamuresi olacağı kanatını vermektedir”.³³ Gelişen süreçte kamu yatırımlarıyla Erzincan’da ekonomik kalkınma başarmak istenmiş ama kapalı ekonominin kapağı kırılmadığı için başarı sağlanamamıştır.³⁴ Erzincan’da iki büyük deprem yaşanmasına rağmen Limon, “Erzincan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde yer alan iller içinde % 5 gibi en az göç veren kenttir” demektedir (Telefon görüşmesi, 2022).

Erzincan Eski Belediye Başkanlarından Hüsamettin Atabeyli, Yeni Erzincan’ın birinci depremden sonra uygulamaya konulan yeni plana göre yıkılan kentin kuzeyinde bulunan ovada ve tamamen tarıma elverişli bir saha üzerinde kurulduğundan söz etmektedir.³⁵ Tarım arazilerinin amacının dışında kullanılmasının yanlışlığı Erzincan’da meydana gelen ikinci depremle kanıtlanmıştır. Çünkü 13 Mart 1992 tarihinde Erzincan’da yeniden deprem meydana gelmiş ve 653 kişi hayatını kaybetmiş³⁶ bu da Erzincan’ın ekonomik ve sosyal açıdan ikinci defa sıkıntıya girmesine neden olmuştur. Depremler Erzincan’ı mimari alanda da sıkıntıya sokmuştur. 2004 yılında Erzincan’da

³² Karakuş Emin, *40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü İle İşte Ankara*, (İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1977), 30-32..

³³ evrak.cm.gov.nc.tr/.../27Aralik1949-Hursoz.pdf?...1...

³⁴ *Doğu Anadolu Bölgesi’nin Geri Kalmışlığı Üzerine Bir Derleme Doğu Anadolu ve Erzincan*, haz: Ersal Yavi, (Ankara: T.C. Erzincan Valiliği Yayınları, 1994), 243.

³⁵ Atabeyli Hüsamettin, *Pencereden Gördüklerim*, (İstanbul: Trend Yayınları, 2006), 149.

³⁶ Pabuçcu Köksal, *Adam Gibi Vali Recep Yazıcıoğlu*, (İstanbul: Nesil Yayınları, 2010), 75.

Belediye Başkanı olarak görev yapan Mehmet Buyruk'a göre "Erzincan'da bulunan İstasyon Binası ile Üçüncü Ordu Karargâh Binası'nın (Hamidiye Kışlası) dışında kalan bütün binalar depremlerde yıkılmıştır" (Telefon görüşmesi, 2022). Gaziantep ve kısmen de Şanlıurfa'nın dışında tarım ve hayvancılık üzerinde sanayileşme sürecini Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde bulunan kentler tamamlayamadığı gibi bunu deprem bölgesinde bulunan Erzincan'da tamamlayamamıştır. Erzincan'ın tarımının gelişmemesinin nedenlerinden birisi de gizli gizli akan Karasu Nehri'nin bereketli suyundan istifade etmesini başaramamasıdır.

2003 yılı illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına bakıldığı zaman Erzincan'ın Türkiye sıralamasında 58. sırada yer aldığı görülmektedir.³⁷ Son dönemde kurulan üniversitelerle birlikte illerin sosyo-ekonomik kalkınmışlık durumuna bakıldığında Yalova ve Bilecik illerinin dışında Erzincan'ın da içinde yer aldığı illerin tamamı 3. ve 4. dereceden gelişmiş illerdir. Bu illerin 11 tanesi Üçüncü Dereceden, geriye kalan 27 il ise Dördüncü Dereceden Gelişmiş İller kategorisindedir. Bu illerin büyük çoğunluğu "Kalkınmada Öncelikli Yörelere" kapsamındadır. Üniversite kurulan bu iller, 2003 yılı sosyo-ekonomik endeks değeri negatif olan 49 ilin 35'ini oluşturmaktadır.³⁸ MÜSİAD Erzincan Şube Başkanı Buyruk, "Erzincan'ın geri kalmasında istihdamın sorun olduğundan söz eder. Ona göre ekonomik açıdan iyi durumda olan insanların kente sahip çıkmaması, kentte yaşanan güven sorunu ve Organize Sanayi Bölgesi'nin canlandırılmaması gibi dört neden kentin göç vermesine ve kentin geri kalmışlığını tetiklediğini söylemektedir" (Telefon görüşmesi, 2022).

Üçüncü aşama ise "askeri" alanda yapılan darbelerin meydana getirmiş olduğu olumsuzluklardır. Örneğin demokrasi sürecini kesintiye uğratan 1960, 1971 ve 1980 hükümet darbelerinin nedenlerine bakıldığında askeri elitlerin oynadığı rol dikkat çekmektedir. Çünkü bu dönemlerde üç kez demokrasi askeri müdahalelerle kesintiye uğratılmış, sosyal yapı zarar görmüş ve anayasal düzen işlemez hale getirilmiştir. Bundan etkilenen toplumun sosyal, ekonomik ve siyasal yapısı değiştirilmiştir. Bu aynı zamanda Türkiye'nin egemen elitlerinin toplumsal fonksiyonlarını yitirme sürecinin çelişkileriyle

---

³⁷Dinçer Bülent., Özasan Metin. ve Kvasoğlu Taner, *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*, (Ankara: DPT Yayını, No 2671, 2003), 55.

³⁸Toprak Mehmet Ali, "Mekânsal Planlama Politikaları ve Kentlerin Sosyo-Ekonomik Durumu Işığında Türkiye'de Üniversiteleşme" Süreci", *Ege Coğrafya Dergisi*, 21/2, 2012, 1-23.

birlikte ortaya çıktığı yıllardır.³⁹ Çünkü darbe dönemlerinde şehirler hareketlenmiş, sivil toplum kendini ifade etmeye başlamış sınıflaşma ve toplumsal değişme kendisini hissettirmeye başlamıştır. Buna karşın egemen elitler, bu değişimin siyasal egemenliklerine yönelik bir tehdit oluşturduğunu fark etmeye başlamış ve toplumsal değişime karşı çıkmışlardır. O tarihe kadar devlet ve ideoloji üzerinden kurdukları bütünlük ve buna dayalı tarihsel iktidar alanları toplumsal değişimin yarattığı dalgalarla sarsılmaya başlamıştır. Bu bağlamda Erzincan’da inşa edilen siyasal yapıya bakıldığında 1946 yılında 7, 1950 ve 1954 yıllarında 5’er ve 1957 yılında ise 6 milletvekili çıkardığı tarihler geride kalmıştır. Bu nedenle 1960 yılında yapılan darbe sonucu Erzincan’ın milletvekili sayısı 4’e, 1971 muhtırasından sonra 3’e ve 2011 tarihinden itibaren de bu sayı 2’ye düşmüştür. Yapılan her darbe diğer kentlerde olduğu gibi Erzincan’da da siyasal elitlerin dolaşımını olumsuz yönde etkilemiştir. Erzincan’ın eski Belediye Başkanlarından Buyruk’a göre “Nüfusa bağlı olarak azalan milletvekili sayısının doğrulamakta ve Erzincan’ın mevcut nüfusunun üç katı dışarıda bulunmaktadır” demektedir (Telefon görüşmesi, 2022).

Diğer taraftan Erzincan’da bulunan Üçüncü Ordu’nun mevcudiyetinin de Erzincan’ın ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamında nasıl bir etkiye sahip olduğu sorusu ise test edilmeye muhtaçtır. Her ne kadar Üçüncü Ordu Erzincan’da gözüke dahi bu orduyu meydana getiren kolordu, tümen, tugay ve alay gibi bileşenler Trabzon, Rize, Artvin, Ardahan, Kars ve Iğdır gibi illere dağıldığı için ekonomik açıdan Erzincan’a fazlaca bir katkı sunmamaktadır. Tüm bu yapılanlar Türkiye’de özellikle son on yılda siyasal elitlerin halktan gördükleri destekle askeri elitlerin hareket alanını daralttığı ve bunu kabullenmek zorunda kalan askeri elitlerin ciddi manada irtifa kaybetmeye başladıklarını göstermektedir.

Konumları itibariyle ele alındığında elitler, kontrol ettikleri kaynaklar ve sahip oldukları güç bakımından toplumsal hiyerarşinin en üst katmanında bulunmaktadır. Siyasal elitler ise toplumsal yapı içindeki en etkin elit gruptur. Başbakanlar, bakanlar, belediye başkanları, il başkanları ve bürokratlar bu elit grubunun en temel bileşenleridir. Erzincan, Cumhuriyet tarihi boyunca seçkinler dolaşımının bütün olumsuzluklarına rağmen atama biçimleri farklı olmakla beraber değişik tarihlerde olmak üzere çok sayıda

³⁹ Karpat, age., 155.

siyasi elit çıkartmıştır. Başta Mehmet Şemsettin Günaltay, Yıldırım Akbulut ve Binali Yıldırım gibi üç başbakanın yanı sıra çok sayıda bakan, milletvekili ve bürokratin çıkması önemlidir.

Türkiye'nin önemli tarihçi ve fikir adamlarından biri olan Günaltay, Erzincan'ın gizli cenneti olarak bilinen Eğin ilçesinde 1883 yılında doğmuştur. Eğin ismi Mustafa Kemal Atatürk tarafından değiştirilmiş ve Kemaliye yapılmıştır. Günaltay, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir yıllığına İsviçre'de bulunan Lozan Üniversitesi'ne gönderilmiştir. 1924'te Darülfünun'da İslam tarihi ve fıkıh tarihi müderrisi olarak bulunmuştur. 1941 yılından itibaren vefatına kadar Türk Tarih Kurumu başkanı olarak görev yapmıştır.⁴⁰ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak da bulunmuştur. Siyasi hayata da aktif olarak katılan Günaltay, 1915'te İttihat ve Terakki Fırkasından Bilecik Milletvekili, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte aktif siyasetin içinde yer almaya devam etmiş ve bu nedenle de Cumhuriyet Halk Partisi'nden (CHP) yedi dönem Sivas milletvekili seçilmiştir.⁴¹

Günaltay, 15 Ocak 1949'da Başbakanlığa atanmıştır. Kurduğu hükümetin programı siyasal bakımdan ılımlı, ekonomik bakımdan ise liberaldi. Günaltay Hükümeti, 1949 yılının Şubat ayında Nihat Erim Başkanlığında Seçim Kanunu'nu değiştirmek için bir komisyon kurmuştur. 21 Şubat 1950'de kabul edilen yeni seçim kanunu ile gizli oy ve açık tasnif ilkelerine ve siyasal istikrar sağlayacağı düşüncesiyle nispi temsil sistemi yerine çoğunluk sistemi kabul edilmiştir. Böylece 14 Mayıs 1950 tarihinde dürüst bir genel seçim yapılmıştır. Bu süreçte Günaltay önemli rol oynamıştır. Aynı hükümet 28 Mart 1949 tarihinde İsrail'i tanıyan ilk Müslüman ülke olmuştur.⁴² 1950 seçimlerinde Erzincan milletvekili seçilmiştir.⁴³ 27 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleştirilen hükümet darbesinden sonra Temsilciler Meclisi'ne üye seçilmiştir. 1961'de CHP'den İstanbul Senatörü seçilmiş ama kısa bir süre sonra vefat etmiştir.

⁴⁰Çoker Fahri, *Türk Tarih Kurumu Kuruluş Amacı ve Çalışmaları*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1983), 8-9.

⁴¹TBBM Albümü-1920-2010, 1. Cilt 1920-1950, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, (Ankara: TBMM Yayını, 2010), 501.

⁴²Kançal Salgur, "*Şemsettin Günaltay: İktidar ve Bilgi Kavşağında Bir Şahsiyet*" (içinde) 75 Yılında Türkiye'de Sosyoloji, haz: İsmail Çoşkun, (İstanbul: Bağlam Yayınları, 1991), 173-182.

⁴³TBBM Albümü-1920-2010, 2. Cilt 1950-1980, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, (Ankara: TBMM Yayını, 2010), 559.

Günaltay, İslam'ın ilerlemeye mani olmadığını geri kalmaya öğretilen Müslümanlık olduğunu söylemektedir. Dünyanın her tarafında Müslümanların fakir oldukları görülmektedir. Zulmetten Nura isimli kitabında “Sefalet ve çöküşün sebepleri araştırılırsa, ulema kisvesine, derviş kıyafetine, şeyh libasına bürünmüş, fakat ilimden, irşattan habersiz oldukları halde hakiki âlim ve mürşitlerin makamlarını gasp etmiş olan bir kısım adamların bu hususta mühim bir rol ifa etmiş oldukları anlaşılır” demektedir.⁴⁴ Günaltay, çağın gerisinde kalan yaklaşımların İslam dünyasını geriye götürdüğünü bu nedenle Müslümanların uyanması gerektiğini vurgulamaktadır. Günaltay, ilim ve siyaseti içselleştiren ve mütefekkir yönü ağır basan devlet adamıdır. Çok sayıda kitap ve makale kaleme almıştır. Günaltay'ın daha iyi anlaşılması ve fikirlerinin daha iyi bilinmesi amacıyla Erzincan Üniversitesi 10. yıl etkinlikleri çerçevesinde Erzincan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öncülüğünde 16-18 Ekim 2015 tarihleri arasında “M. Şemsettin Günaltay Ulusal Sempozyumu” düzenlenmiştir.⁴⁵ Günaltay, 1980 öncesi siyasal elit olmakla beraber kentin siyasal dokusu ile örtüşen önemli bir figür olduğu için bu makalede anlatılmaya değer görülmüştür.

Erzincan'dan çıkan ikinci başbakan ise Yıldırım Akbulut'tur. Akbulut, Erzincan'da 1935 yılında dünyaya gelmiştir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Erzincan'da avukat olarak çalışmış ve Adalet Partisi İl Başkanlığı yapmıştır. 1983 yılında ise Anavatan Partisi Erzincan İl Başkanı olmuş ve 6 Kasım 1983 tarihinde yapılan genel seçimde Erzincan milletvekili seçilmiştir.⁴⁶ 26 Ekim 1984'de içişleri bakanı olmuş ve bu görevi 6 Eylül 1987 tarihine kadar sürdürmüştür. 29 Kasım 1987 tarihinde yapılan genel seçimde ikinci kez Erzincan Milletvekili seçilmiştir. 24 Aralık 1987'de TBMM Başkanı seçilmiş ve bu görevi de Anavatan Partisi Genel Başkanı Turgut Özal'ın, Cumhurbaşkanlığı görevine başladıktan sonra kendisini Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 20. Başbakanı olarak 47. hükümeti kurmakla görevlendirdiği 9 Kasım 1989 tarihine kadar sürdürmüştür. 17 Kasım 1989'da yapılan Anavatan Partisi Birinci Olağanüstü Kongre'de genel başkanlığa seçilmiştir. Yakın arkadaşı Mehmet Keçeciler, Akbulut'un başbakan olarak tercih edilmesinde onun “uzlaştırıcı bir isim” olmasının etkili olduğunu

⁴⁴ Günaltay Mehmet Şemsettin, *Zulmetten Nura*, (İstanbul: Furkan Basım Yayınları, 1996), 99.

⁴⁵ Aslan Ömer, M. Şemsettin Günaltay Ulusal Sempozyumu, 16-18 Ekim, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE), 2015, Cilt: VIII, sayı: II), 1.

⁴⁶ TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, (Ankara: TBMM Yayını, 2010), 1135.

söylemektedir.⁴⁷ Anavatan Partisi'nde uzun yıllar bakanlık yapan Ekrem Pakdemirli ise Özal, Anavatan Partisi içerisinde bağımsız ve güçlü birini aday yapmak istiyordu. “Her ne kadar kendi istediğini yapacak kişi olarak Yıldırım Akbulut’u o makama getirse de sonunda Akbulut ile ayrı ayrı kutuplara düşmüşlerdi” demektedir.⁴⁸

Akbulut’un yakın çalışma arkadaşlarından Ahmet Kurtcebe Alptemoçin’e göre “Akbulut, Başbakanlığının birinci yılında “fıkralarla anılan Başbakan” sıfatına kavuşmuştu. Savaşla ilgili kararların alındığı günlerde, hakkında fıkralar üretilen, güven vermeyen bir Başbakan... Bu noktaya gelinmesi bilinçli, programlı ve dozu giderek artan bir planın uygulanması sonucunda olmuştu... Ciddi bir haksızlıktı, hem ona hem de Türkiye’ye karşı... Akbulut’un bu imajı nedeniyle, Cumhurbaşkanı o kadar rahat hareket edebilmişti” demektedir.⁴⁹ Fıkralarla anılmak istenen Akbulut bunları hak etmemiştir.

Akbulut, 15 Haziran 1991’de gerçekleşen kongreyi kaybettiği için Anavatan Partisi Genel Başkanlığı ve Başbakanlık görevini A. Mesut Yılmaz’a bırakmıştır. Kamran İnan’a göre Akbulut’un bu kongreyi kaybetmesine Özal Ailesi’nin baskıları, pazarlıklar ve maddi menfaat işleri neden olmuştur.⁵⁰ Akbulut, 1991 genel seçimlerinde yeniden Erzincan milletvekili seçilmiştir.⁵¹ 18 Nisan 1999 tarihinde yapılan milletvekili genel seçiminde Ankara milletvekili seçilmiş ve bunu takip eden süreç içerisinde Mayıs ayında ikinci defa TBMM Başkanı seçilmiş bu görevi de 2000 yılına kadar sürdürmüştür. 2002’de partisinden istifa etmiş yapılan genel seçimde Doğru Yol Partisi’nden (DYP) İstanbul milletvekili adayı olmuş ama partisi başarısız olduğu için kazanamamıştır. Bütün siyasi yaşamı boyunca son derece dürüst yaşamış ve örnek bir devlet adamı olmuştur.⁵² Bu dürüstlüğünü Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu üyesi olarak da sürdürmüştür. 14 Nisan 2021 tarihinde Ankara’da vefat etmiş ve ismi 1 Temmuz 2021 tarihinde Erzincan Havalimanı’na verilmiştir. Kendisi de siyasal elitlerden biri olan Günaltay gibi Türkiye’nin siyasetinde kalıcı izler bırakmıştır.

⁴⁷Keçeciler Mehmet, *Merkez Siyasetin Perde Arkası*, söy.: Hale Gönültaş,(İstanbul: Hayykitap, 2014), 160.

⁴⁸ Yavuz Turgay, *Özal’ın Mirası Ekrem Pakdemirli’nin Anıları*, (İstanbul: Ufuk Yayınları, 2013), 188.

⁴⁹ Alptemoçin Ahmet Kurtcebe, *Özallı Yıllar Bir Rüyanın Ardından*, ed: Semra Topçu, (Ankara: Gökçe Ofset, 2008), 356.

⁵⁰İnan Kamran, *Siyaset Yılları*, (İstanbul: Timaş Yayınları, 2003), 136.

⁵¹*Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları*, cilt 8, haz: İrfan Neziroğlu ve Tuncer Yılmaz, (Ankara: TBMM Basımevi, 2014), 603-604.

⁵²Donat Yavuz, *Off The Record Yavuz Donat Kitabı*, söyleşi: Şebnem. Bursalı, (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2019), 212.

Erzincan'dan çıkan üçüncü başbakan ve aynı zamanda siyasal elitlerden biri de Binali Yıldırım'dır. Yıldırım, 1955 yılında Refahiye ilçesinde dünyaya gelmiştir. Lisans eğitimini İstanbul Teknik Üniversitesi Gemi İnşaatı ve Deniz Bilimleri Fakültesi'nde tamamlamış aynı fakültede yüksek lisans yapmıştır. 2002 yılında yapılan genel seçimde Adalet ve Kalkınma Partisi'nden (AKP) İstanbul milletvekili seçilmiştir. 2007 yılında Erzincan milletvekili, 2011 ve 2015 tarihlerinde yapılan genel seçimde aynı partiden İzmir milletvekili seçilmiştir.⁵³ Abdullah Gül tarafından kurulan 58. hükümet, Recep Tayyip Erdoğan tarafından kurulan 59, 60 ve 61. hükümetler ile Ahmet Davutoğlu başkanlığında kurulan 64. hükümette Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı olarak görev almıştır.⁵⁴ Bu bakanlıkta 12 yıl görev yapmış ve cumhuriyet tarihinde en uzun süre görev yapan ulaştırma bakanı olmuştur.

Yıldırım, Davutoğlu'nun istifa ettiği 22 Mayıs 2016'da yapılan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) İkinci Olağanüstü Büyük Kongre'de parti genel başkanı seçilmiştir. 24 Mayıs 2016 tarihinde 65. Hükümet'i kurmuş ve Türkiye'nin 27. ve aynı zamanda son başbakanı olmuştur. Bu görevini de 24 Haziran 2018 tarihine kadar sürdürmüştür. Başbakanlığının ilk aylarında 15 Temmuz 2016 tarihinde darbe girişiminde bulunulmuştur. Yıldırım, Türkiye'de "parlamenter sistem" değişikliğine gidilerek bunun yerine "başkanlık sistemi"nin kurulmasına destek vermiştir. Bunun için de 16 Nisan 2017 tarihinde anayasa değişikliği yapmak için referanduma gidilmiştir. Referandum sonucunun % 51,41 oranında kabul görmesiyle partili cumhurbaşkanına yürütme yetkisi verilmiştir. Bunu gerçekleştirmek için de partinin Üçüncü Olağanüstü Büyük Kongre'de parti genel başkanlığından son başbakan olarak istifa etmiş ve yerine seçilen Recep Tayyip Erdoğan'a bırakmıştır. Böylece 1908'den beri var olan başbakanlık kurumu kendisinin de onay vermesiyle lağvedilmiştir. Tüm bu hizmetleri göz önünde bulundurularak 18 Mayıs 2018 tarihinde ismi Erzincan Üniversitesi'ne verilmiştir.⁵⁵ 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan genel seçimde AKP'den yeniden İzmir Milletvekili,⁵⁶ 12 Temmuz 2018 tarihinde yapılan seçimde TBMM başkanı seçilmiştir. 19 Şubat 2019'da

⁵³26. DÖNEM TBMM ALBÜMÜ, (Ankara: TBMM Basım, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı Basımevi, 2018), 170.

⁵⁴Çakır Kasım, *Son Başbakan Binali Yıldırım-2*, (Konya: Çimke Yayınları, 2019), 21.

⁵⁵1 Mart 2006 tarihinde çıkarılan 5467 sayılı Kanunla Erzincan Üniversitesi kurulmuştur. Daha sonra 18 Mayıs 2018 tarihinde 30425 sayılı resmi gazetede yayımlanan 7148 sayılı kanunun 6. Maddesi ile isim değişikliğine gidilmiş ve üniversitenin ismi "Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi" olarak değiştirilmiştir.

⁵⁶ 27. Dönem Milletvekilleri Listesi - TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET ...<https://www.tbmm.gov.tr> > owa > mi...

bu görevinden istifa etmiş aynı yıl 31 Mart'ta yapılan yerel seçimde İstanbul belediye başkan adayı olmuş ama seçimi kazanamadığı gibi 23 Haziran 2019 tarihinde tekrarlanan seçimi de ikinci defa kaybetmiştir.

Erzincan'da bu üç başbakanın dışında siyasal elit olarak çok sayıda bakan çıkmıştır.

Atatürk'ün eski kurmaylarından Saffet Arıkan, 1887 yılında Erzincan'da doğmuştur. Erzincan'ın köklü ailelerinden Cıngıllı oğulları ailesinden Yusuf Ziya Bey'in oğludur.⁵⁷ Askerliği meslek olarak seçtiği için Harp Akademisi'ni bitirdikten sonra 1911'de kurmay yüzbaşı olarak Yemen'de bulunmuştur. Hem Çanakkale Savaşı ve hem de Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır.⁵⁸ 1925 yılında başlayan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreterliği görevini 1931 tarihine kadar sürdürmüştür. 3 Ocak 1935'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından kendisine "Arıkan" soyadı verilmiştir. Siyasette de daha önce aktif rol almış bu nedenle de 1923'te Kocaeli, 1943'te Konya milletvekili, 1927, 1931, 1935, 1939 ve 1946 tarihlerinde ise Erzincan milletvekili olmuştur.⁵⁹ 1935-1938 yılları arasında Kültür (Milli Eğitim) Bakanı olarak görev yapmış ve bu süreçte köylerin kalkınması için çaba sarf etmiştir.⁶⁰ 1940-1941 yılları arasında ise Milli Savunma Bakanlığı yapmıştır. Son olarak 1942-1944 tarihleri arasında ise Berlin Büyükelçisi olmuştur. Arıkan'da 1980 öncesi askeri ve siyasal elit olmakla birlikte Erzincan tarihinde kalıcı iz bıraktığı için incelenmeye değer görülmüştür.

Zeyyat Baykara, 1915 Kemaliye doğumludur. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunudur. 1964-1967 tarihleri arasında Maliye Bakanlığı Müsteşarı olarak görev yapmıştır. 12 Mart 1971 Muhtırasının ardından Ferit Melen başkanlığında 22 Mayıs 1972-15 Nisan 1973 tarihleri arasında kurulan üçüncü partiler üstü teknokrat hükümette meclis dışından devlet bakanı olarak görev almıştır.⁶¹ 1971-1974 yılları arası Başbakanlık Müsteşarlığı, 1974-1975 yılları arası ise Başbakan Yardımcısı olmuştur. Kurulan

---

⁵⁷Basar Erdoğan, *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri (1920-1960)*, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 2004), 311.

⁵⁸Sorguç Bahir, *1920'den 1981'e Milli Eğitim Bakanlığı*, (İstanbul: MEB Yayınları, 1982), 54.

⁵⁹TBBM Albümü-1920-2010, 1. Cilt 1920-1950, age., 465.

⁶⁰Aldemir Evren, *Kültür (Milli Eğitim) Bakanlarından Saffet Arıkan'ın Çalışmaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, 7.

⁶¹Karavelioğlu Kamil, *Bir Devrim İki İktidar 27 Mayıs 12 Mart, 12 Eylül*, (İstanbul: Güner Yayınları, 2007), 239.

Dördüncü Demirel Hükümeti'nde kısa süreliğine Adalet Bakanı olarak görev yapmıştır.⁶² Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından 8 Haziran 1974'de kontenjan senatörü olarak atanmış ve bu görevi 8 Haziran 1980 tarihine kadar sürdürmüştür.⁶³ Saim Bülent Ulusu'nun 20 Eylül 1980'de kurduğu ve 13 Aralık 1983 tarihine kadar devam eden 44. hükümette de devlet bakanı ve başbakan yardımcısı olarak görev yapmıştır.⁶⁴

Süleyman Hüsamettin Atabeyli, ailesi Erzincan'dan İstanbul'a göç ettiği için 1922 yılında İstanbul'da doğmuştur. Haydarpaşa Lisesi mezunudur. 1946 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş ve avukat olarak çalışmıştır. Erzincan'da da yaşadığı dönemler olmuştur. Bu nedenle 1954-1957 yılları arasında Erzincan Belediye Başkanı olarak görev yapmıştır. 27 Mayıs 1960'da hükümet darbesi yapıldığı zaman Demokrat Parti Erzincan İl Başkanıydı.⁶⁵ 1961 yılından itibaren Yeni Türkiye Partisi'nden (YTP) Erzincan Milletvekili olarak aktif siyasete girmiş ve bu partinin kapanması üzerine 1965'te bu kez Adalet Partisi'nden (AP) siyasete girmiştir.⁶⁶ 1967-1971 arası devlet bakanı olarak görev yapmıştır. 1969 ve 1973 tarihine kadar dört dönem aralıksız sürdürmüş olduğu Erzincan milletvekilliği görevi 1977 yılına kadar devam etmiştir.⁶⁷ Atabeyli, hatıralarını yazdığı "Penceremden Gördüklerim" isimli kitabında bir siyasal elit olarak Türkiye'nin siyasetinde egemen olan algıdan, toplumun yaşadığı değişim ve dönüşümden söz etmektedir.

Hurşit Kemal Cantürk, 1926 yılında Kemah'ta doğmuştur. 1946 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun olmuştur. Devlet Planlama Teşkilatı'nda (DPT) müsteşar olarak görev yapmıştır. Cumhurbaşkanı Korutürk tarafından 21 Ekim 1977'de kontenjan senatörü olarak atanmış⁶⁸ ve bu görevi 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleşen hükümet darbesine kadar sürdürmüştür. Cantürk, Erzincan siyasetinde yer alan siyasal elitlerdendir. 12 Eylül 1980'de gerçekleşen hükümet

⁶²Sanal Türker, *Demirel Hükümetleri*, (Ankara: Sim Matbaacılık, 2000), 147.

⁶³Kabaş Sedef. *Hayatını Seçen Kadın Hocaların Hocası Nermin Abadan Unat*, (İstanbul: Doğan Yayınları, 2010), 262.

⁶⁴ Donat, age., 118.

⁶⁵Atabeyli Hüsamettin, *Pencereden Gördüklerim*, (İstanbul: Trend Yayınları, 2006), 95.

⁶⁶TBBM Albümü-1920-2010, 2. Cilt 1950-1980, age., 855.

⁶⁷ Atabeyli, age., 95.

⁶⁸ Özgişi Tunca, *Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu*, (Ankara: TBMM Basımevi, 2012), 76..

darbesinden sonra 21 Eylül 1980'de kurulan Sami Bülent Ulusu Hükümeti'nde Ticaret Bakanı olarak görev yapmıştır.⁶⁹

Zeki Yavuztürk, 1935 yılında Erzincan ili Kemaliye ilçesinde doğmuştur. ABD'de bulunan Michigan Technological University'nin Metalurji Mühendisliği bölümünden mezun olmuştur. 1983 yılında Elazığ⁷⁰ ve 1987 yılında ise Ankara Milletvekili olmuştur.⁷¹ 1983-1987 yılları arasında Millî Savunma Bakanı olarak görev yapmıştır. Kemaliye, 1926 yılına kadar Elazığ'a bağlı bir ilçeydi. Daha sonra 30 Mayıs 1926'da çıkarılan 877 sayılı yasayla Malatya'ya, 11 Mayıs 1938'de çıkarılan 3383 sayılı yasayla da son olarak Erzincan'a bağlanmıştır. Yavuztürk'ün Kemaliye ilçesinde doğması ve bir dönem Elazığ milletvekili olmasını bu bağlamda düşünmek gerekir.

Ali Coşkun, 1939 yılında Erzincan'a bağlı, "Olamazsın üç beldenin birinden, Gürün, Darende, Kemaliye (EğİN)" ilçelerinden, EğİN'e bağlı Başpınar Nahiyesinde doğmuştur.⁷² Kendisi aynı zamanda köy imamı daha sonra Nahiye Müdürlüğünde memur olan ve çiftçilikle geçinen bir babanın oğludur. Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'nden mezun olmuş ve staj yapmak için de Almanya'ya gitmiştir. 20. Dönem Anavatan Partisi'nden, 21. Dönem Fazilet Partisi'nden, 22. Dönemde ise Adalet ve Kalkınma Partisi'nden İstanbul milletvekili olmuştur.⁷³ 2002-2007 tarihleri arasında 58. ve 59. hükümetlerde Sanayi ve Ticaret Bakanı görevinde bulunmuştur. Bundan öncede 1986'da başlayan ve 1990 yılına kadar devam eden Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanlığı, İslam Ülkeleri Odalar Birliği Başkan Vekilliği, Milletlerarası Ticaret Odası Türk Milli Komitesi Başkanlığı ile Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Kurucu Başkanlığı gibi görevlerde bulunmuştur.⁷⁴ Munzur Dağı'nın eteklerinde bulunan bir nahiyede dünyaya gelen Coşkun'un siyasal bir elit olmasının yanı sıra sanayinin ağabeyi olması geldiği yer itibarıyla Türkiye'de inşa edilen demokrasi ve fırsat eşitliği sayesinde olmuştur.

⁶⁹Donat, age., 186.

⁷⁰TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, age., 1135.

⁷¹TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, age., 1183.

⁷²Süsoy Yener, *Virgüllüne Dokunmadan*, (İstanbul: Amazon Yayınları, 1990), 206.

⁷³TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, age., 1488.

⁷⁴Coşkun Ali, *Görüşlerimiz Yayınlanmış Makaleler*, (Ankara: İş Dünyası Vakfı Yayınları, 2015), 64.

Erzincan’da siyasal elitlerin çıktığı yerlere bakıldığı zaman Kemaliye ve Kemah ilçeleri dikkat çekmektedir. Erzincanlı gazeteci-yazar H. İbrahim Özdemir’e göre bunun temel nedeni “Bu iki ilçenin sahip oldukları arazilerin tarım arazisi olmasından ziyade daha çok dağlık araziler olmasıdır. Bu gerçeği bilen bu iki ilçe sakini insanlar için okumanın dışında başka bir alternatif bulunmamaktadır” demektedir (Telefon görüşmesi, 2022).

Mehmet Vecdi Gönül, 1939 yılında Erzincan’da dünyaya gelmiştir. Özdemir’e göre “Gönül, Şeyh Saffet Efendi’nin oğludur. 1939 yılında meydana gelen birinci deprem sonrası Şeyh Saffet Efendi Konya’ya göç etmiş daha sonra tekrar Erzincan’a geri gelmiştir” (Telefon görüşmesi, 2022). Gönül, 1960 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nden mezun olmuştur. Güney Kaliforniya Üniversitesi’nde mülki idare amirliği alanında yüksek lisans yapmıştır. 1975 yılında Kocaeli, 1977-1978 tarihleri arasında ise Emniyet Genel Müdürü olmuştur. Valilik tecrübesinin ilkinin 1979 yılında Ankara, 1984 yılında ise İzmir Valiliği’ne getirilerek yaşamıştır. 1991-1998 tarihleri arasında Sayıştay Başkanlığı yapmıştır. 1999’da Fazilet Partisi’nden Kocaeli, 2002’de ise Adalet ve Kalkınma Partisi’nden Kocaeli, 2007 yılında İzmir⁷⁵ ve 2011 yılında ise son olarak aynı partiden Antalya milletvekili seçilmiştir. 2002-2011 tarihleri arasında Millî Savunma Bakanı olmuştur. 3 Temmuz 2015’de Millî Savunma Bakanlığı’na ikinci defa atanmış ve bu görevi 24 Kasım 2015 tarihine kadar sürdürmüştür.

Mustafa Kul, 1957 tarihinde Erzincan’da doğmuştur. Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nden mezun olmuştur. 29 Kasım 1987 ve 20 Ekim 1991’de yapılan genel seçimlerde Sosyal Demokrat Halkçı Parti’den (SHP), 24 Aralık 1995 tarihinde yapılan genel seçimde ise Cumhuriyet Halk Partisi’nden (CHP) Erzincan Milletvekili seçilmiştir.⁷⁶ Kul, Tansu Çiller başkanlığında 30 Ekim 1995’de kurulan 52. Hükümet’te Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı görevinde bulunmuştur.

Bunun yanında cumhuriyet tarihi boyunca Erzincan’da gerek yerel yönetimlerde ve gerekse de siyasal yaşamda kadınların yer almadığı çok nadir bir siyasal yapı görülmektedir. Bu da siyasi egemenliğin tamamıyla erkeklerden oluşan siyasal elitler

⁷⁵TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, age., 1572.

⁷⁶TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, age., 1328.

arasında paylaşıldığını göstermektedir. Erzincan'da oluşan bu yapı Michels'in "oligarşinin tunç kanunu"⁷⁷ gibi sert bir karakter görünümündedir. Bu sorunun çözümü de ancak seçmenlerin seçilmiş politikacıları kontrol etmesiyle mümkün olabilir. Erzincan'a yön veren siyasal elitlerin eğitim düzeylerine bakıldığında ilahiyat, tarih, hukuk, mühendis, kurmay subay, iktisat ve kamu yönetimi gibi birçok meslekten milletvekilinin yanı sıra Günaltay gibi yurt dışında öğrenim gören bir milletvekili de bulunmaktadır.

Erzincan'da genelde milletvekilleri tek dönem için seçilmekle beraber iki dönem görev yapan milletvekili sayısı 2, 3 dönem görev yapanlar milletvekili sayısı ise 3'tür. 1961 ile 1977 yılları arasında dört dönem aynı partiden arka arkaya milletvekili olarak görev yapan sadece bir milletvekili bulunmaktadır. 1983 yılından beri Erzincan'ın siyasetine yön veren milletvekillerinin profillerine bakıldığında her seçimde sağ ve sol partilerin yarı yarıya bazen de aralarına milliyetçi partilerden birinin de nadiren de olsa bir milletvekili kazandığı görülmektedir.⁷⁸ Erzincan'da seçmen tercihleri en az iki en çok ise üç parti arasında paylaşılmakta ve bu da Erzincan'ın sosyal yapısının Türkiye'nin birçok vilayetinde fazlaca gözükmeyen tarzda yani kozmopolit bir karakter arz ettiğini göstermektedir.

Erzincan'ın siyasal yaşamında Pareto'nun sözünü ettiği "Tarih, aristokratlar mezarlığıdır"⁷⁹ yaklaşımının sadece siyasal elitler için geçerli olduğu bunun dışında ekonomik, askeri ve medya elitlerinin fazlaca revaçta olmadıkları bir sonucu da ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç

---

⁷⁷Robert Michels, *Siyasal Partiler* isimli eserinde, geleneksel demokrasi ve sosyalizm teorisinin dayandığı ve Rousseau'nun doğrudan halk demokrasisi kavramına karşıt olan temel bir siyasi görüşü ortaya koymuştur. Michels'e göre mevcut demokrasiler kötü işlemekte ve özellikle de liderler toplum ve örgütler üzerinde egemen olmaktadır. Bu da sosyal ve ekonomik gelişmelerin yetersizliğinden, öğrenim düzeyinin düşüklüğünden ya da kamuoyunu oluşturan iletişim araçlarının ve diğer güç kaynaklarının kapitalistlerce denetlenmesi ile sosyal sistemlerin doğasından kaynaklanmaktadır. Michels'e göre modern insan çözümsüz bir kısır döngü ile karşı karşıyadır. Bu nedenle insanın ulus devletler, sendikalar, siyasi partiler ya da kilise gibi büyük kurumların tepesindeki az sayıda yöneticiye etkin bir güç devretmeksizin bu çeşit kurumları kurup yaşatması mümkün değildir (Toker Dereli, Robert Michels, *Demokrasi ve Oligarşinin Tunç Kanunu*, s.14).

⁷⁸Erzincan milletvekilleri listesi - Vikipedi <https://tr.wikipedia.org/wiki/Erzi>

⁷⁹Bottomore, age., 52.

Çok partili demokratik sistemin işlemeye başladığı 1980 yılından günümüze kadar Erzincan siyasetinde etkili olan “siyasal elitler” incelenmiştir. Siyasal elitler; sosyal yaşantıyı belirleyen, topluma rota çizen ve geleceğin belirlenmesinde söz sahibi olan bir geleneğin temsilcileridirler. Bu nedenle de 1980 yılından beri TBMM’de görev yapan Erzincan milletvekillerinin profillerinin sosyolojik açıdan incelenmesi esas alınmıştır.

Toplum, gücü elinde bulunduran ve azınlıkta olan elitlerle gücü olmayan ama kitle olarak bilinen iki kesimden oluşur. Siyasal elitler, yönetilen kitlelerin karakteristiğinde değildir ve daha orantısız bir şekilde toplumun daha üst sosyoekonomik tabakasından çıkarlar. Elit olmak modernizm kaynaklı bir süreçtir. Aksi takdirde elitlerin oluşturduğu stereotiplerden hiç kimse kurtulamazdı. Tarihin aristokratlar mezarlığı oluşu hakikati de buradan doğmuştur. Erzincan’da ortaya çıkan siyasal elitler, bireysel olarak demokrasi ve fırsat eşitliğinden istifade etmekle birlikte bunu toplumsal açıdan geliştiremedikleri için kendileri aristokratlar mezarlığının dışına çıkaramamışlardır.

Erzincan’da siyasal iklim değişikliği çok zengin olmakla beraber özel sektörün egemen olmadığı ve bunun yerine yatırımların daha çok devlet kanalıyla yapıldığı ve kentin içine hapsediği ekonomik darboğaz, kentin büyümesini ve gelişmesini engellemiştir. Şu an faal durumda bulunan Erzincan Organize Sanayi Bölgesi’nin 1. Etap’ının %65’lik kısmı faal durumdadır. Burada da daha çok tekstil üzerinde üretim yapılmaktadır. Daha önce meydana gelen ve kenti vuran depremler de bu kalkınma sürecini sekteye uğratmıştır. Bu da göçü tetiklediği gibi zengin ve aynı zamanda okumuş insanların kenti terk etmelerine neden olmuştur. Uzun vadede ekonomik göç, beyin göçü ile birlikte kenti terk ettiği için Doğu Anadolu Bölgesi’nin birçok kentinde yaşanan bu olumsuz sonuç Erzincan’da da etkili olmuştur. Meydana gelen iki depremin beraberinde getirdiği hasarın kısa süre içerisinde telafisine gidilmesi göçü engellemede yeterli olmamıştır.

Erzincan için önemli diğer bir kayıp ulaşım alanında olmuştur. Örneğin İç Anadolu Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ni Doğu Anadolu Bölgesi’ne bağlayan karayolu Erzincan’dan geçmesine rağmen bu kent geri kalmışlık çemberini kıramamıştır. Çünkü Erzincan’ı komşusu olan Bayburt, Gümüşhane, Bingöl, Malatya ve Tunceli illerine bağlayan yollar standartlara uygun değildir. Buna kaynaklık eden ikinci bir neden

de Erzincan'ın Sivas ve Erzurum gibi iki büyük şehrin arasında yer alması ve bu iki kentin Erzincan'ın ekonomik açıdan gelişmesini zorlaştırmasıdır. Bu nedenle Komşu kentlerle ulaşım sorununu çözemeyen Erzincan gerçeği söz konusudur. Sermaye Erzincan'da kalmadığı gibi müteşebbis sorunu da bulunmaktadır. Ayrıca modern tarım yapılamamaktadır. Erzincan sınır kenti değildir ve pazar sorunu da yaşamaktadır. Ekonomik nedenlerden kaynaklanan sorunlar siyasal elitlerin de dışarıya göç vermesine neden olmuştur.

Erzincan'ı geriye götüren asıl neden ise bu kenti bir arada tutan sivil toplum kuruluşlarından müteşekkil bir “akil adamlar” grubunun ve bunlarla birlikte hareket eden entelektüel birikimin ortaya konulacağı bir alanın oluşmamasıdır. Çünkü gözükken sivil toplum kuruluşları bütün güçlerini gözükmeyen ama düşünceleri ile kendileri için lokomotif vazifesini gören entelektüel birikimden beslenirler. Erzincan özelinde düşünüldüğünde bu birikimden oluşan vahanın boş kalması kentin büyümesini geciktirmiştir.

KAYNAKLAR

- Aldemir, Evren. *Kültür (Milli Eğitim) Bakanlarından Saffet Arıkan'ın Çalışmaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, 2007.
- Alptemoçin, Ahmet Kurtcebe. *Özallı Yıllar Bir Rüyanın Ardından*, ed: Semra Topçu, Ankara: Gökçe Ofset, 2008.
- Aron, Raymond. *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, Ankara: Bilgi Yayınları, 1994.
- Arslan, Ali. *Elit Sosyolojisi*, Ankara: Phoenix Yayınları, 2007.
- Aslan, Ömer. M. Şemsettin Günaltay Ulusal Sempozyumu, 16-18 Ekim, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE)* VIII-II, 2015.
- Atabeyli, Hüsamettin. *Pencereden Gördüklerim*, İstanbul: Trend Yayınları, 2006.
- Basar, Erdoğan. *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri (1920–1960)*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 2004.
- Bottomore, Tom B. *Seçkinler ve Toplum*, çev: E. Mutlu, Ankara: Gündoğan Yayınları, 1990.
- Cem, İsmail. *Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi*, İstanbul: Cem Yayınları, 1979.

- Comte, Aguste *Le Positivisme, Par J. Stuart Mille*, Ancienne Librairie Germer Baillière Et C: Paris, 1893.
- Coşkun, Ali. *Görüşlerimiz Yayınlanmış Makaleler*, Ankara: İş Dünyası Vakfı Yayınları, 2015.
- Çoker, Fahri. *Türk Tarih Kurumu Kuruluş Amacı ve Çalışmaları*, Ankara: T.T.K. Basımevi, 1983.
- Çakır, Kasım. *Son Başbakan Binali Yıldırım-2*, Konya: Çimke Yayınları, 2019.
- Darwin, Charles. *İnsanın Türeyişi*, Çev: Ö. Ünalın, Ankara: Onur Yayınları, 1978.
- Dereli, Toker. *Robert Michels, Demokrasi ve Oligarşinin Tunç Kanunu*, Çalışma ve Toplum, 4. Cilt, 2008.
- Dinçer, Bülent. Özaslan, Metin. Kavasoglu, Taner. *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*, Ankara: DPT Yayını, No 2671, 2003.
- Doğu Anadolu Bölgesi'nin Geri Kalmışlığı Üzerine Bir Derleme Doğu Anadolu ve Erzincan*, haz: Ersal Yavi, Ankara: T.C. Erzincan Valiliği Yayınları, 1994.
- Donat, Yavuz. *Off The Record Yavuz Donat Kitabı*, Söyleşi: Ş. Bursalı, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2019.
- Gramsci, Antonio. *Felsefe ve Politika Sorunları*, çev. Adnan Cemgil, İstanbul: Payel Yayınları, 1975.
- Gül, Osman Kubilay. "27 Aralık 1939 Erzincan Depremi'nin Sivas ve İlçelerine Etkileri", *Zeitschrift für die Welt der Türken ZFWT* Vol. 3, No: 2, 2011.
- Gültekin, Burcu. "L'économie Turque Entre Néo-Libéralizme et Pesanteur Etatique", *La Turquie Aujourd'hui*, par Olivier Roy, Universalis: France, 2004.
- Günaltay, Mehmet Şemsettin. *Zulmetten Nura*, İstanbul: Furkan Basım Yayınları, 1996.
- İnan, Kamran. *Siyaset Yılları*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2003.
- Kabaş, Sedef. *Hayatını Seçen Kadın Hocaların Hocası Nermin Abadan Unat*, İstanbul: Doğan Yayınları, 2010.
- Kadioğlu, Ayşe. *Cumhuriyet İradesi Demokrasi Muhakemesi*, İstanbul: Metis Yayınları, 1999.
- Kançal, Salgur. "Şemsettin Günaltay: İktidar ve Bilgi Kavşağında Bir Şahsiyet" (içinde) *75 Yılında Türkiye'de Sosyoloji*, haz: İsmail Coşkun, İstanbul: Bağlam Yayınları, 1991.

- Karakuş, Emin. *40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü İle İşte Ankara*, İstanbul: Hürriyet Yayınları, 1977.
- Karavelioğlu, Kamil. *Bir Devrim İki İktidar 27 Mayıs 12 Mart, 12 Eylül*, İstanbul: Güner Yayınları, 2007.
- Karpat, Kemal. *Osmanlı'dan Günümüze Elitler ve Din*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
- Keçeciler, Mehmet. *Merkez Siyasetin Perde Arkası*, söy.: H. Gönültaş, İstanbul: Hayykitap, 2014.
- Kumaş, Rahmi. *Parlamentonun Boyutları*, İstanbul: Çağdaş Yayınları, 1985.
- Lewis, Bernard. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2000.
- Mardin, Şerif. "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri", Der: Ersin Kalaycıoğlu, Ali Yaşar Sarıbay, Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleştirme, Alfa Yayıncılık, Alfa: 629, Dizi No: 023, İstanbul, 2000.
- Meriç, Cemil. *Saint-Simon İlk Sosyolog, İlk Sosyalist*, İstanbul: İletişim Yayınları, 1995.
- Mills, C. Wright, *İktidar Seçkinleri*, çev: Ü. Oskay, Ankara: Bilgi Yayınları, 1974.
- Nietzsche, Fredrich. *Böyle Buyurdu Zerdüşt*, çev: Turan Oflazoğlu, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2001.
- Özbek, Nizamettin. *Erzincan'dan Kemah'tan*, Ankara: Emel Matbaacılık, 1982.
- Özgişi, Tunca. *Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu*, Ankara: TBMM Basımevi 2012.
- Özgül, Bülent. *Seçim ve Seçim Sistemleri, Türkiye'deki Seçim Sistemi Uygulamaları ve Bir Model Önerisi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2002.
- Pabuçcu, Köksal. *Adam Gibi Vali Recep Yazıcıoğlu*, İstanbul: Nesil Yayınları, 2010.
- Pareto, Vilfredo. *Les Syst èmes Socialistes*, Paris: Libraires-Editeurs, 1902.
- Pareto, Vilfredo. *The Mind And Society*, 4 Cilt, New York: Harcourt, Brace and Company, 1935.
- Pareto, Vilfredo. *Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü*, çev: Merve Zeynep Doğan, Ankara: Doğu Batı Yayınları, 2010.
- Sanal, Türker. *Demirel Hükümetleri*, Ankara: Sim Matbaacılık, 2000.

- Sorgu, Bahir. *1920'den 1981'e Milli Eğitim Bakanlığı*, İstanbul: MEB Yayınları, 1982.
Süsoy, Yener. *Virgüline Dokunmadan*, İstanbul: Amazon Yayınları, 1990.
- TBBM Albümü-1920-2010, 1. Cilt 1920-1950, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, Ankara: TBMM Yayını, 2010.
- TBBM Albümü-1920-2010, 2. Cilt 1950-1980, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, Ankara: TBMM Yayını, 2010.
- TBMM Albümü 1920-2010, 3.Cilt 1983-2010, ed: Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, Ankara: TBMM Yayını, 2010.
26. DÖNEM TBMM ALBÜMÜ, Ankara: TBMM Basım, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı Basımevi, 2018.
- Toprak, Mehmet Ali. "Mekânsal Planlama Politikaları ve Kentlerin Sosyo-Ekonomik Durumu Işığında Türkiye'de Üniversiteleşme Süreci", *Ege Coğrafya Dergisi*, 21/2, 2012.
- Touraine, Alain. *Critique de la Modernité*, Paris: Fayard, 1992.
- TÜİK, Seçilmiş Göstergelerle 2013 Erzincan, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, 2014.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları, cilt 8, Haz: İrfan Neziroğlu, Tuncer Yılmaz, Ankara: TBMM Basımevi, 2014.
- Yavuz, Turgay. *Özal'ın Mirası Ekrem Pakdemirli'nin Anıları*, İstanbul: Ufuk Yayınları, 2013.
- Weber, Max. *L'éthique Protestante et l'esprit du capitalisme*, Paris: Le Monde Flammarion, 2009.
- Erzincan milletvekilleri listesi - Vikipedi <https://tr.wikipedia.org> > wiki > Erzi, Erişim Tarihi, 26.11.2021.
- evrak.cm.gov.nc.tr/.../27Aralik1949-Hursoz.pdf?...1... erişim tarihi 20.05.2016.
- 27.Dönem Milletvekilleri Listesi-TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET ...<https://www.tbmm.gov.tr> > owa > mi... erişim tarihi 02.12.2021.

Görüşme Yapılan Kişiler:

Mehmet Buyruk: 1950 yılında Erzincan'da doğmuştur. 1976 yılında Ankara Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Ekonomi-Maliye

Bölümünden mezun olmuştur. 2004-2009 yılları arasında Erzincan Belediye Başkanı olarak görev yapmıştır.

H. İbrahim Özdemir: 1956 yılında Erzincan'da doğmuştur. Gazeteci-yazardır. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Enstitüsü mezunudur. Dergilerde çok sayıda şiir ve hikâyeleri yayınlanmış ayrıca roman yazarıdır.

Ertan Buyruk: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) Erzincan Şube Başkanıdır.

Murat Yurt: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) Erzincan Eski Şube Başkanıdır.

Bedir Limon: 1970 Erzincan doğumludur. Lise mezunudur. 2005 yılında Erzincan Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanı seçilmiştir. 2018 tarihinden itibaren de Erzincan Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği Başkanı olarak görev yapmaktadır.